

## Nr 8.

Ankom till Riksdagens kansli den 8 mars 1911 kl. 5.30 e. m.

*Betänkande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 13 § 2 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning af brännvin.*

I en inom Andra kammaren väckt motion, nr 204, har herr *Jönsson* i Boa anført:

»I enlighet med Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 22 till 1903 års lagtima Riksdag har samma Riksdag beslutit gifva § 13 mom. 2 af kungl. förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887 följande förändrade lydelse, nämligen:

'Har tillverkning vid ett och samma bränneri under tiden från den 1 oktober till den 1 därpå följande maj öfverstigit 600,000 liter beskattningsbart brännvin eller under tiden den 1 maj till den 1 oktober öfverstigit 435,000 liter, då skall förutom stadgad skatt erläggas en afgift af 5 öre för hvarje liter, hvarmed det tillverkade literalet öfverstiger i förra fallet 600,000 liter och i det senare 435,000 liter.'

Syftet med denna ändring i lagstiftningen var att hejda den utveckling af brännerihandteringen, hvarigenom på de mindre bränneriernas bekostnad en afsevärd ökning af antalet större brännerier ägt rum.

I sin motivering till propositionen anför Kungl. Maj:t bland annat följande:

'Då det är af stor betydelse för jordbruket att fortfarande få behålla brännerihandteringen såsom en sin binäring, är det nödvändigt, att åtgärd vidtages för att hejda den ofvan antydda utvecklingen.'

Emellertid har erfarenheten senare ådagalagt önskvärdheten och behovet utaf att fortgå vidare på den inslagna vägen, alldenstund för hvart år allt flera brännerier tillkommit i ändamål att tillverka brännvin mera såsom en industri- och fabriksdrift än till tjänst för resp. orters jordbruk.

Vid åtskilliga brännerier forceras tillverkningen i högsta grad äfven med utländska produkter. På senare tiden har härvid i synnerhet den mycket stärkelsesrika maniokaroten, till afsevärdt förfång för det inhemska potatisodlareintresset, fått tjäna till rudimaterie.

En ytterligare begränsning af tillverkningsmängden pr bränneri genom högre beskattning för onaturligt stegrad bränning skulle otvifvelaktigt i önskvärd mån motverka berörda forcering och främja det åtrådade syftemålet att genom brännerirörelsen bereda åt det svagare jordbruket ett välbehöfligt stöd.

Med stöd af hvad ofvan anförts hemställes, att Riksdagen behagade besluta följande förändrade lydelse af nu gällande § 13 mom. 2 af Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående tillverkning af brännvin den 11 oktober 1907, nämligen:

Har tillverkningen vid ett och samma bränneri under tiden från den 1 oktober till den 1 därpå följande maj öfverstigit 400,000 liter beskattningsbart brännvin eller under tiden den 1 maj till den 1 oktober öfverstigit 290,000 liter då skall förutom stadgad skatt erläggas en afgift af 5 öre för hvarje liter, hvarmed det tillverkade literalet öfverstiger i förra fallet 400,000 liter och i det senare 290,000.»

*Utskottet.*

I 1887 års brännvinstillverkningsförordnings 11 § stadgades bland annat, att, om medeltillverkningen vid ett bränneri öfversteg 5,000 liter om dagen, skulle för hvarje öfverskjutande liter erläggas en tilläggsafgift af 10 öre.

På grund häraf kunde vid ett bränneri under den allmänna tillverkningstiden 1 oktober—1 maj, i de flesta fall 176 tillverkningsdygn, tillverkas upp till 880,000 liter beskattningsbart brännvin mot vanlig skatt, under det att blott för det därutöfver tillverkade särskild afgift måste utgöras. Det visade sig också snart, att denna tilläggsskatt ej förmådde fylla sitt ändamål att förekomma brännvinshandteringens utveckling till storindustri.

Under tillverkningsåret 1891—92 uppgick exempelvis tillverkningen vid 22 brännerier till högst 50,000 liter

|      |   |   |        |                 |       |
|------|---|---|--------|-----------------|-------|
| » 31 | » | » | mellan | 50,000—100,000  | liter |
| » 27 | » | » | »      | 100,000—200,000 | »     |
| » 44 | » | » | »      | 200,000—400,000 | »     |
| » 12 | » | » | »      | 400,000—600,000 | »     |

samt vid 6 brännerier till mera än 600,000 liter.

Tio år därefter, 1901—02, hade tillverkningen däremot stigit vid 4 brännerier till högst 50,000 liter

» 12 » » mellan 50,000—100,000 liter  
 » 21 » » » 100,000—200,000 »  
 » 41 » » » 200,000—400,000 »  
 » 39 » » » 400,000—600,000 »

samt vid 18 brännerier till mera än 600,000 liter.

I syfte att hejda denna utveckling föreslogs, på sätt motionären erinrat, vid 1903 års riksdag af Kungl. Maj:t och antogs af Riksdagen den ändrade lydelse af 11 §, som senare jämväl upptogs i 13 § 2 mom. i gällande brännvinstillverkningsförordning.

Motionären synes nu förmena, att den sänkning af maximigränsen för tillverkning utan extra beskattning, som 1903 vidtogs, icke skulle ledt till afsedt resultat, icke varit nog effektiv. Den officiella statistiken gifver emellertid ett annat vittnesbörd. Enligt uppgifter, lämnade i kontrollstyrelsens berättelse för tillverkningsåret 1909—10, hafva med afseende å uppnådd årstillverkning brännerierna under nedannämnda tillverkningsår grupperat sig på följande sätt:

|                 | Tillverkningsbeloppet |                   |                    |                    |                    |                    |                    |                    |                  |        |
|-----------------|-----------------------|-------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|------------------|--------|
|                 | under 50,000 l.       | 50,000—100,000 l. | 100,000—150,000 l. | 150,000—200,000 l. | 200,000—300,000 l. | 300,000—400,000 l. | 400,000—500,000 l. | 500,000—600,000 l. | Öfver 600,000 l. | Summa. |
| 1900—1901 ..... | 4                     | 7                 | 11                 | 10                 | 24                 | 22                 | 25                 | 12                 | 12               | 127    |
| 1901—1902 ..... | 4                     | 12                | 9                  | 12                 | 20                 | 21                 | 29                 | 10                 | 18               | 135    |
| 1902—1903 ..... | 15                    | 12                | 17                 | 14                 | 27                 | 23                 | 12                 | 7                  | 9                | 136    |
| 1903—1904 ..... | 10                    | 16                | 11                 | 15                 | 30                 | 24                 | 17                 | 9                  | 5                | 137    |
| 1904—1905 ..... | 9                     | 8                 | 15                 | 10                 | 25                 | 27                 | 22                 | 6                  | 8                | 130    |
| 1905—1906 ..... | 12                    | 5                 | 17                 | 15                 | 18                 | 30                 | 18                 | 7                  | 6                | 128    |
| 1906—1907 ..... | 3                     | 8                 | 9                  | 5                  | 23                 | 23                 | 27                 | 14                 | 14               | 126    |
| 1907—1908 ..... | 9                     | 8                 | 5                  | 16                 | 20                 | 30                 | 23                 | 6                  | 7                | 124    |
| 1908—1909 ..... | 3                     | 7                 | 8                  | 13                 | 21                 | 30                 | 27                 | 14                 | 7                | 130    |
| 1909—1910 ..... | 8                     | 8                 | 21                 | 14                 | 40                 | 22                 | 14                 | 5                  | 4                | 136    |

Häraf framgår, att utvecklingen näppeligen gått i den riktning, som motionären uppgifvit, utan att snarare de brännerier, där fabriksdrift i större omfattning idkats, till antalet nedgått. Gällande bestämmelser synas därför vara ägnade att fylla det uppställda syftet att i jordbrukets intresse möjliggöra de mindre bränneriernas bestånd.

Som en fara för det inhemska jordbruket har motionären jämväl framhållit den ökade användningen vid åtskilliga brännerier af utländska råämnen, särskildt maniokarot. Med hänsyn därtill har emellertid Kungl. Maj:t redan i proposition, nr 90, till innevarande Riksdag framställt förslag, innebärande, att hvad, som är föreskrifvet om tilläggsafgift för brännvin, tillverkad af majs, måtte utsträckas att gälla äfven maniokarot och andra väsentligen lika stärkelserika utländska ämnen.

Då, efter hvad ofvan är anfördt, de faktiska förhållandena alltså för närvarande ej synas påkalla någon åtgärd i den riktning motionären förordat, hemställer utskottet,

att förevarande motion, om ändrad lydelse af 13 § 2 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning af brännvin, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 mars 1911.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

### Reservation:

af herr *Jespersion*, som anfördt:

»Ehuru jag kan medgifva, att tidpunkten för denna motions framkomst, icke är så väl vald, därför att det skenbart kan synas, som om man ville med denna lagändring nå de brännerier, som anlagts å senare tid, anser jag dock, att utskottets motivering är oriktig, då efter den

anförda statistiken säges: 'Häraf framgår, att utvecklingen näppeligen gått i den riktning som motionären uppgifvit, utan att snarare de brännerier, där fabriksdrift i större omfattning idkats, till antalet nedgått. Gällande bestämmelser synas därför vara ägnade att fylla det uppställda syftet att i jordbrukets intresse möjliggöra de mindre bränneriernas bestånd'. Om man nu granskar uppgiften om tillverkningen skall man finna att inom gruppen 400,000 till 500,000 liter trenne, och inom 500,000 till 600,000 liter tvenne af de högsta talen falla under senare hälften af tioårsperioden, hvilket gifver stöd åt motionärens framställning.

Jag anser sålunda, att utskottet bort tillstyrka bifall till motionen.»

---

Herrar *Branting* och *Nilsson* i Bonarp hafva anhållit få antecknadt, att de icke deltagit i behandlingen af detta ärende inom utskottet.

---